

Wat is geloven? (1) Zekerheid

Lezen: Jesaja 55:6-9

Slide   Wat is geloven (1)?   Zekerheid

Slide: Video: Floris van Binsbergen en Orlando Bottenbleij antwoorden op de vraag: bestaat God? (fragment Kijken in de Ziel van 6-08-2018)

Opvallend verschil in antwoord!

Eerst maar eens een vraag: bij welk antwoord voel je je het meest thuis? (even handen tellen)
Wil iemand ook vertellen waarom?

Wat is zekerheid? Hoe breng je die over? En hoe zit het met twijfel? Hoe laat je iemand, jezelf of een ander, ruimte? En hoe zit dat in verschillende periodes in je leven?

Om met die laatste vraag te beginnen:

Slide   Geloven is niet statisch

Als je naar de Bijbel kijkt, naar de mensen in Gods boek, dan zie je dat geloven iets levends is. In Hebréeën 11 worden allemaal voorbeeldige gelovigen genoemd. Het bijzondere is dat al die mensen niet één constant niveau van geloven hadden. Zelfs niet een basale zekerheid. Neem iemand als Elia, bijvoorbeeld. Daar ligt het op een gegeven moment heel dicht bij elkaar: hij preekt overtuigd en overtuigend. Laat zelfs vuur uit de hemel neerdalen. Op zijn gebed wordt het droog. En op zijn gebed regent het. Maar kort daarna is hij ineens in zak en as. Hij wil zelfs dood. Lijkt zijn hele geloof kwijt. En zo is het bij Abraham. Bij David. Bij Simson. Bij Petrus. En ga zo maar door. Soms weet je het zeker. Soms twijfel je aan alles. Welkom in het leven van gelovigen.

Daarom kan ik me voorstellen dat je je meer thuis voelt bij het eerste antwoord net in die video, van dominee van Binsbergen. Dan bij het tweede. Nu moet ik eerlijk zeggen dat in één van de afleveringen ook Orlando Bottenbleij aangeeft zijn geloof kwijt te zijn geweest. Rondom de geboorte van zijn ernstig gehandicapte zoon. Dus ook bij hem lag het niet zo zeker en vast altijd. Bij niemand is het altijd zeker.

Daarom is onze belijdenis op sommige punten best verwarrend. Neem zondag 7, over 'waar geloof'.

Dit is de belijdenis:

Slide   Waar geloof is een zeker weten, waardoor ik alles voor betrouwbaar houd, wat God ons in zijn woord geopenbaard heeft. (antwoord 21)

En dat komt niet nergens vandaan. Het net genoemde Hebréeën 11 begint als volgt:

Slide   Het geloof legt de grondslag voor alles waarop we hopen, het overtuigt ons van de waarheid van wat we niet zien (Hebr. 11:1)

Er wordt gesproken over 'het geloof'. Dat kan heel massief en statisch overkomen. En als er dan ook nog eens termen vallen als 'zeker weten' en 'het overtuigt ons', dan trek je zomaar consequenties die niet terecht zijn. Zoals: 'dan zal mijn geloof wel niet goed zijn. Want ik ben helemaal niet zo overtuigd. Zeker niet op ieder moment. Als ik al eens zekerheid heb.' Maar dit gaat niet over de vraag of jouw geloof wel goed is. Het gaat om geloof in zekere dingen. In de waarheid. En die waarheid buiten jou, die wordt dan omschreven. Uiteindelijk bedoelt de belijdenis en ook Hebrëen 11, dat je de zekerheid niet in jezelf moet zoeken, maar dat je houvast moet vinden buiten jezelf. Het zou goed zijn als de kerken een keer nadenken over een andere formulering. Maar goed: het gaat om houvast vinden buiten jezelf.

De Bijbel stelt, en ik denk dat dat terecht is, dat er één waarheid is. Eén werkelijkheid. Jezus zegt zelfs over zichzelf, dat *hij* de waarheid is. God zegt over zichzelf dat hij altijd dezelfde is. Betrouwbaarheid is een belangrijke eigenschap van God en van Jezus en van de Geest. Consistentie. Je kunt op hem bouwen. Hij is dé waarheid. Dus je zou kunnen zeggen: *hij* is wel een zekerheid.

Maar geloven. Dat is hoe je je dat toe-eigent. Hoe je dat je eigen maakt. En daarvan kun je niet zeggen dat het een zeker weten is. Dat je altijd en overal zekerheid hebt. Die zekerheid *is* er wel, maar die *heb* jij niet altijd. Geloven gaat dus om het volgende proces:

Slide   De waarheid => mijn waarheid

Hoe krijg je nou verbinding met de waarheid? Met Jezus? Hoe krijg je nou verbinding? Nou, dat is geloven. Dat de waarheid, dat Jezus ook gaat resoneren in je hart. *Dat is ook wat je heel graag wil voor Salomon. Dat hij de waarheid ontdekt. En als je als ouders gelooft dat Jezus de waarheid is. Dan wil je dus heel graag dat je zoon die waarheid ook omarmt. In zijn hart sluit.* Dat proces, dat noem je geloven.

2

En dat is echt verrekke lastig. Ook heel mooi. Want ieder mens is uniek. Maar dat maakt het dus ook lastig, omdat wat de één als waarheid ontdekt en aanvaardt. Dat kan bij de ander weer op een heel andere manier binnenkomen. En dus is het communiceren van geloof niet gemakkelijk. De zekerheid van de één kan een ander mateloos irriteren. Ik heb zelfs dat mijn eigen zekerheid van voorbije periodes me irriteert. En tégelijk sleept het me er soms ook doorheen. Als twijfel me overvalt. Of er wordt door verdriet en zoeken aan mijn geloven getrokken. Dan kan het helpen om aan momenten te denken dat ik wel zeker was. Of me op te trekken aan iemand, in mijn omgeving of uit de Bijbel, die op dat moment zekerder is.

En zo beweegt het alle kanten op. Zoveel verschillende mensen met zoveel verschillende momenten en belevingen. En al die mensen zijn op zoek naar hun waarheid. De werkelijkheid en de woorden die zich aan ze voordoen. Om die een plek te geven in hun leven en zo hun keuzes te maken. Als je al ziet hoe bepaalde nieuwsfeiten door iedereen weer anders geïnterpreteerd worden. Hoe gebeurtenissen zo verschillend beleefd en geduid worden. Dan kan je je voorstellen dat dat bij de basiswaarheid. De basisvragen. Zoals, waartoe zijn we hier op aarde? Wat is het doel? Of: met welke principes ben ik het gelukkigst? Of het veiligst? Dat zijn wezenlijke, existentiële vragen. En het verbaast dus niets dat iedereen daar verschillend in is. Zelfs als je met elkaar gelooft in Jezus. Zelfs dan is de veelkleurigheid van geloven niet in één spectrum te vangen.

Dus: is geloven zekerheid? Nee, zo zou je dat niet kunnen zeggen. Geloven is zoeken en vinden. Rust en veiligheid en duidelijkheid en zekerheid. En dat is een doorlopend proces. Want ons hart is

onrustig. Ons leven onveilig. Onze keuze onduidelijk en ons kennen onzeker. Paulus schrijft dat ook hè: we zien in een wazige spiegel. (1 Kor. 13:12) We zien het nog niet scherp. Ons kennen is beperkt. Of, zoals Jesaja het verwoordde in wat we lezen: God is niet in de greep te krijgen! Zijn wegen zijn ondoorgrondelijk. Zoveel hoger dan jouw kennis. Zoveel dieper dan jouw hart. Dus: geloven is geen zekerheid. Daarvoor is de waarheid van de Bijbel te groot. En toch kun je groeien in zekerheid. Daar gaat het tweede stuk van de preek over.

Slide   Zekerheid kan groeien

God kent ons mensen. Hij weet hoe wispelturig ons hart is. Hoe vast onze overtuigingen ook kunnen zijn. Hij weet van aanvechting en twijfel. Het mooie is dat hij in Jezus Christus dat zelf ervaren heeft. Van binnenuit weet onze God hoe het is om mens te zijn. Jezus heeft die aanvechting aan den lijve gevoeld. Hij is niet gezwicht, maar hij weet wel wat het is. Hoe hardnekkig onzekerheid aan je kan knagen.

En dus geeft Jezus 2 middelen, die jou moeten helpen om meer zekerheid te krijgen. Om je geloof te versterken. En die twee dingen spreken niet je verstand aan. Niet het weten. Maar je zintuigen. Je ogen. Je smaak. Je tastzin. Doop en avondmaal willen onderstrepen. Willen jou helpen in je onzekerheid. Willen je ondersteunen als je twijfelt. Jezus zelf heeft die twee rituelen ingesteld. En vaak zul je dat niet zo ervaren. Nee. En toch heb ik het soms. Ineens. Bij een doop. Bij een stuk brood dat ik breek of eet. Bij dat ene slokje wijn. Dat ik het proef. Dat ik het water zie. En ineens komt het binnen. Heel even. Dat God er is. Dat hij er is voor mij.

Het is geen constante groei naarmate je meer avondmaal viert. Of naarmate je meer dopen meemaakt. Maar af en toe is er een glimpje van licht uit de hemel. Een knipoog van God. Verbonden aan die eeuwenoude rituelen. Jezus heeft ze gegeven. Omdat hij weet hoe lastig geloven is. En soms kunnen die rituelen nog je enige verbinding met het heilige zijn. Dan is het mooi dat dát je in ieder geval nog gegeven wordt.

En er is nog iets. Zekerheid kan ook groeien door goed te doen. Geloven is geen dorre theorie. Het is een weg van leven. Goed doen aan je naaste. Als je God misschien helemaal kwijt bent. Niks geen zekerheid, zelfs niet dat hij bestaat. Dan belooft God je dat je je overtuiging mag halen uit je eigen goede daden. De bijbel noemt dat namelijk: vruchten van geloof. Als je blijdschap ervaart. Een ander dient. Als er goede vruchten zijn. Dan moet je wel geworteld zijn in je Heer. Dat kan niet anders. Misschien helpt het om te groeien in zekerheid.

Toch blijft wat we in Jesaja lezen een feit. God is niet te bevatten. Niet voor ons hart. Niet voor ons verstand. Niet in ons leven. Ultieme zekerheid krijg je dus niet. Toch staat in Jesaja niet dat het zoeken van God een zinloze bezigheid is. Nee, je wordt juist aangemoedigd. Zoek de Heer nu hij zich laat vinden! Hij is in deze wereld vindbaar. In doop en avondmaal, zeker. Maar verder ook. Richt je daarop, staat er bij. Hè. Dus niet met je rug naar Jezus toe gaan staan. Maar je blik proberen te richten op hem. Dat noemen we bekering. Je blik proberen te richten op hem. En dan zal hij zich vroeg of laat aan je laten zien. Dan zul je soms ineens een doorkijkje krijgen.

En uiteindelijk is zekerheid niet in jezelf te vinden. Je zult in het hiernumaals altijd momenten van twijfel kennen. Perioden van onzekerheid. Bid daarom bij dit alles om de Geest. Dat je mag groeien in zekerheid. Dat je langzaam, maar zeker, iets mag vinden van wat je zocht. Rust, recht, schoonheid,

richting en troost. Geloof, hoop en liefde. In onze onzekere levens is dat precies wat we nodig hebben.

Amen